

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

8. og 9. kontor

Sagsnr.: 4601

Den 6. april 2005

FVM 260

GRUNNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om meddelelse fra Kommissionen til Rådet om risiko- og krisestyring i landbruget

KOM(2005) 74 endelig

Resumé

Kommissionen har fremlagt en meddelelse om risiko- og krisestyring i landbruget, herunder undersøgelse af mulighederne for finansiering via modulationsmidlerne samt mulighederne for kriseforanstaltninger under de fælles markedsordninger. Meddelelsen indeholder 3 optioner til brug for drøftelse i Rådet og i Europa-Parlamentet.

Baggrund

Kommissionen har ved KOM(2005) 74 af 9. marts 2005 fremsendt en meddelelse til Rådet om risiko- og krisestyring i landbruget. Meddelelsen er oversendt til Rådet den 9. marts 2005.

Kommissionen afgav i forbindelse med vedtagelsen af landbrugsreformen i 2003 en erklæring om, at den inden udgangen af 2004 ville fremlægge en meddelelse om risiko- og krisestyring i landbruget, herunder en undersøgelse af mulighederne for finansiering via modulationsmidlerne samt mulighederne for kriseforanstaltninger under de fælles markedsordninger.

Nærhedsprincippet

Der er tale om en meddelelse, hvorfor nærhedsprincippet ikke er relevant.

Formål og indhold

Med reformen af den fælles landbrugspolitik, vil landbrugssektoren fra 2005 bevæge sig bort fra markeds- og prisstabiliseringsforanstaltninger, til direkte støtte med grundlag i enkeltbetalingsordningen. Reformen af den fælles landbrugspolitik vil medføre, at landbrugssektoren i Fællesskabet bliver mere markedsorienteret og dermed overlader det til landmændene at overtage styringen af de risici, der tidligere blev afbødet af markeds- og prisstøttepolitikken.

Kommissionen beskriver i tilknytning til meddelelsen i et arbejdsdokument de mange muligheder for risikostyring, der allerede findes under markedsordningerne, landdistriktspolitikken, solidaritetsfonden og statsstøttereglerne. Det fremhæves i meddelelsen, at der kan ske en vide-

reudvikling af mulighederne for risikostyring, men Kommissionen understreger, at formålet ikke er at yde samme sikkerhed som den tidligere fælles landbrugspolitik gav før reformerne. Kommissionen fremhæver, at der derimod skal være tale om instrumenter til afhjælpning af midlertidige kriser.

I markedsordningen for oksekød er der en generel bestemmelse om krisestyring, som ikke eksisterer i andre markedsordninger. Der findes dog fortsat bestemmelser om sikkerhedsnet i krisetilfælde i mange af de sektorer, der er omfattet af reformen.

På denne baggrund finder Kommissionen det ikke hensigtsmæssigt at foreslå indførelse af sikkerhedsnetbestemmelser i de enkelte markedsordninger.

Der er i meddelelsen opstillet 3 optioner til eventuelle nye risiko- og krisestyringsforanstaltninger under landdistriktspolitikken. Disse opfylder ifølge Kommissionen kriterierne for indplacering i WTO's grønne boks. Kommissionen understreger endvidere, at der under landdistriktspolitikken kan iværksættes uddannelsesforanstaltninger for at få landmændene til i højere grad at udnytte de markedsbaserede risikostyringsmidler.

1. Forsikring mod naturkatastrofer - Produktionsforsikring

Det foreslås at overveje at gøre det muligt at yde EU-støtte til produktionsforsikringer (naturkatastrofer og sygdomme) under landdistriktspolitikken. Dette kunne ske ved at yde en samlet støtte på maksimalt 50 % af forsikringspræmien. Forsikringen udløses, hvis indkomsten falder med mere end 30 % under gennemsnittet af de 3 foregående år (eller 3 ud af 5 år, hvor bedste og dårligste år tages ud). Det vil endvidere være afgørende, at landmanden ikke kompenseres med mere end 100 %, hvor der tages hensyn til eventuelle andre offentlige kompensationsordninger. I forbindelse med produktionsforsikringer vil det ofte være dyrt for forsikringsselskaberne at tegne en genforsikring, hvorfor Kommissionen foreslår, at det alternativt kan undersøges, hvorledes genforsikringsordninger kunne understøttes.

2. Gensidige forsikringsfonde

Gensidige forsikringsfonde kan etableres for at dele risikoen blandt en række producenter for at sikre indkomsten i tilfælde af nærmere fastsatte og specifikke indkomststab. Kommissionen finder, at det kan overvejes at yde midlertidig og gradvist faldende EU støtte til den administrative drift ved udviklingen af sådanne fonde.

3. Indkomstforsikring

Landbrugsreformen i 2003 har med afkoblingen af den direkte støtte skabt et instrument til stabilisering af landmandens indkomst, hvor landmanden uafhængigt af den afkoblede direkte støtte frit kan vælge at ændre eller omlægge produktionen. Kommissionen finder, at en eventuel indførelse af en indkomstforsikring, bør baseres på en generel ordning for alle sektorer og på EU-plan kombineret med yderligere forenklinger af de nuværende sikkerhedsnetsbestem-

melser. Kommissionen foreslår, at det overvejes at indføre en indkomstforsikring for landmandens samlede indkomst baseret på en række principper:

- alle kriseramte landmænd skal kunne modtage støtte
- landmænd kan kun komme i betragtning, hvis deres samlede årsindkomst falder til under 70 % af gennemsnittet de 3 foregående år (eller 3 ud af 5 år, hvor bedste og dårligste år tages ud)
- indkomstforsikringen skal dække under 70 % af indkomsttabet
- indkomstforsikringen skal alene relateres til indkomst ikke til produktions- eller prisniveau
- mulighed for at toppe op med national statsstøtte skal disciplineres for at sikre lige konkurrencevilkår.

Kommissionen anfører, at en sådan foranstaltning kræver enighed om en nøjagtig regnskabsmæssig indkomstfastsættelse og om at medlemsstaterne indfører en ordning for referenceindkomst på bedriftsplan.

Finansiering

Finansieringen af risiko- og krisestyringsforanstaltninger kan ifølge Kommissionen ske ved at gøre det muligt at anvende op til 1 % af modulationssatsen på 3-5 % i EU-15 (eller tilsvarende budgetandel af landdistriktsstøtten for de nye medlemsstater) til støtte til forsikringsordninger under den nye landdistriktspolitik, akse 1. Der er således ikke tale om yderligere udgifter for EU. Kommissionen understreger, at der bør være disciplin både i forhold til overholdelse af kriterierne i WTO for grøn boks samt nøje overvågning af og kontrol med anvendelsen af national statsstøtte.

Udtalelser

Europa-Parlamentets udtalelse foreligger ikke.

Konsekvenser

Meddelelsen har i sig selv ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

Høring

Meddelelsen har været i høring i §2-udvalget (landbrug).

Landbrugsraadet støtter omlægningen af EU's landbrugspolitik i en mere markedsorienteret retning. En medfølgende konsekvens er, at landmændene udsættes for mere svingende landbrugspriser, som tidligere blev afbødet af markeds- og prisstøttepolitikken. Den afkoblede støtte under enkeltbetalingsordningen er dog samtidig et vigtigt og stabilt bidrag til indkomsten. De markedsbestemte risici kan i nogen grad håndteres via øget anvendelse af terminshandel og kontraktproduktion. Disse markeds-mæssige instrumenter bør få en øget anvendelse

i fremtiden, og uddannelse via landdistriktsprogrammet – som også nævnes af Kommissionen – vil være en mulighed.

Landbrugsraadet støtter, at sikkerhedsnetbestemmelser for oksekød ikke udbredes til de øvrige markedsordninger, idet væsentlige lagerdannelser bør undgås. Omvendt ønsker Landbrugsraadet ikke, at de resterende meget begrænsede muligheder for markedsstabilisering gennem støtteopkøb begrænses yderligere.

Landbrugsraadet vurderer foreløbigt, at både behovet for de tre skitserede optioner og deres nytteværdi i forhold til den betydelige administration, som de forudsætter, vil være beskeden. For at en yderligere vurdering kan foretages, er der derfor behov for en betydelig afklaring af optionernes udformning, administration mv. Herunder er det endvidere vigtigt at sikre, at ordningerne ikke vil kunne resultere i konkurrenceforvridning.

Hvad specielt angår option 1 ønsker Landbrugsraadet sikkerhed for, at eventuel forsikring mod husdyrsygdomme ikke under nogen omstændigheder kommer til at berøre de nuværende bekæmpelsesprogrammer for smitsomme husdyrsygdomme og deres finansiering gennem veterinærfond og markedsordninger.

For så vidt angår option 3 er Landbrugsraadet imod, at en anvendelse heraf skal resultere i yderligere svækkelser af markedsordningerne, som anført af Kommissionen. Landbrugsraadet vurderer, at ikke mindst denne ordning vil give anledning til en betydelig administration. Endelig savner Landbrugsraadet en forklaring på, hvordan man vil kunne finansiere ordningen gennem graduerede midler, som skal anvendes årligt, mens udbetalingerne vil ske meget uregelmæssigt.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er åben over for en drøftelse af Kommissionens meddelelse. Danmark er generelt imod indførelsen af ny støtte i den fælles landbrugspolitik, og sådanne tiltag bør overvejes meget nøje i forhold til blandt andet nuværende ordninger. En eventuel ordning bør i givet fald ske som erstatning for og ikke som supplement til de nuværende instrumenter i landbrugspolitikken. Fra dansk side anser man det desuden for vigtigt, at krisestyringsinstrumenter ikke er i strid med konkurrencereglerne, og at der ikke bliver tale om yderligere statsstøtte. Det er endvidere vigtigt, at instrumenter til risiko- og krisestyring i landbruget er omfattet af WTO's grønne boks.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Meddelelsen blev præsenteret på rådsmøde den 14. marts 2005. En række lande har allerede på nuværende tidspunkt tilkendegivet, at man støtter indførelse af en eller anden form for risiko- og krisestyringsinstrument i landbruget, mens en række andre lande har en mere skeptisk tilgang og ønsker en nøjere vurdering af de opstillede optioner i forhold til eksisterende instrumenter. Drøftelserne forventes fortsat ved et kommende rådsmøde (landbrug og fiskeri).

Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Det forventede indhold af meddelelsen har været forelagt Folketingets Europaudvalg den 4. marts 2005, jf. samlenotat af 1. marts 2005.

Notatet er ligeledes fremsendt til Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri.